

Rubjerg Knude klitplantage (skov nr. 53)

Beskrivelse

Generelt

Rubjerg Knude klitplantage er en gammel kommuneplantage, som staten overtog i 2001. Plantagen er i den østlige del skovbevokset og fremstår som åben eller kratbevokset i den vestlige og kystnære del. Her findes bl.a. landets største havtornekrat og klitterne og klinerne ud for Rubjerg Knude danner en flot og dramatisk overgang til Vesterhavet. Plantagens skovbevoksninger bærer præg af ringe eller slet ingen drift, men huser til gengæld en lang række sjældne eller endog truede plante- og svampe arter. Specielt er orkideerne rigt repræsenteret – sandsynligvis pga. af at kalkholdigt ler fyger ind over området fra vest og dækker sandbunden. Skovens værdier ligger først og fremmest i de landskabelige, botaniske og zoologiske forhold, hvilket betyder at skovdriften i skoven er nedprioriteret.

Skovarealer		Naturarealer m.v.		Andre arealer	
Eg	1,1	Søer m.v.	0,1	Vej	1,2
Ædelgran	10,5	Klit	6,7	Andet	4,2
Bjergfyr	1,2	Strandbred	1,5		
Andet nåletræ	17,6	Krat	14,5		
I alt	30,4		22,8		5,4
					58,7

Geologi og jordbund

Rubjerg Knude er sammen med hele Lønstrup Klint der strækker sig fra Lønstrup til et par kilometer syd for Rubjerg fyr, en enestående geologisk dannelse. Under sidste istid skubbede en gletscher de øverste bundfrosne jordlag op i store skrånede flager. Klinten fremtræder derfor med kantstillede lerlag, stående som tårnlignende partier med skarpe kamme. Slugterne danner vindkanaler, hvor sandet hvirvles op med pålandsvinden for at aflejres på klintens top. Kyststrækningen blev fredet i 1946 med det formål at bevare en af verdens bedste illustrationer af det, geologerne kalder glacial-tektonisk opskudte flager. Lønstrup Klint i sin helhed er nationalt geologisk interesseområde.

Rubjerg Plantage ligger i et geologisk meget kuperet flyvesandspræget randmorænelandskab. Der er flere høje punkter: Plantagens højeste punkt er 59 m oh, Mulshøje er 56 m oh og Stenhøje er 48 meter over havniveau. Man må regne med, at disse høje punkter sammen med kernen af randmorænebakken under Rubjerg Knude Fyr har ligget i centrum af en ø, som ragede op i det senglaciale ishav. Det øst-vest rettede højdedrag i centrum af plantagen skyldes derfor i højere grad det underliggende morænelandskab end flyvesandsdækket. Der er gravet et jordbundsprofil i plantagen mellem Mulshøje og Stenhøje. Profilet viser, at kun 50 cm flyvesand dækker skrånstillet smeltevandssand på det sted.

Landskab

Plantagen ligger meget højt i landskabet. Den udgør en firkantet kontrast til det omgivne landskabs åbne (overdrevs) kratarealer med klittoppe op til 59 m, og med havklitterne helt ude ved kysten, som er endnu højere – ca. 80 m.o.h. Plantagens afgrænsning mod nord er en lige linje, der overvejende består af nåleskov. Nord herfor findes et halvtåbent overdrevsareal med spredt havtorn. Mod øst afgrænses plantagen af landevejen, mod vest går plantagen gradvist over i et åbnet skrænt-/kystlandskab med et kratbælte ud mod det åbne klitområde. Mod syd er overgangen skarp, som mod nord. Syd for plantagen ligger marker i græs.

Oplevelsesmulighederne inde i plantagen er gode med et spændende og varieret landskab. Den østligste tredjedel er på flad bund, med lige veje og med en blanding af bøg og ædelgran, som giver mulighed for at se ind i plantagen. Den næste tredjedel byder på en mere kuperet topografi, der består af små og store klitter, mange steder er bevoksningen åbne, så man kan se landskabet under, andre steder er den skjult af et havtornektrat. Den vestligste tredjedel er meget præget af sin beliggenhed så tæt på havet, den består overvejende af lavt havtornektrat, der giver læ og beskyttelse fra det åbne og vind- og sandomsuste vesterhavslandskab. Der er fantastiske udsigtsmuligheder fra klinterne ud over Vesterhavet og op og ned af kystlinjen med bl.a. Rubjerg Knude og fyret. Denne del er vurderet som særlig sårbar overfor tilgroning med nåletræer, særligt contortafyr og bjergfyr, som dels synes fremmed i landskabet og som dels skjuler klitterne.

Skoven

Bevoksningerne er stærkt præget af den kraftige vindpåvirkning og næringsfattige sandbanker og har indtil flere etager af træer, træopvækst og veludviklet busklag. Kronetaget har flere store lysåbninger og der findes store lysåbne områder domineret af havtorn. Bundvegetationen har et betydeligt dække af bregner. Der findes enkelte døende og døde træer og nogle flerstammede fyr og gran.

Ræv, hare og egern ses i plantagen, som også er en vigtig rasteplass for spurvefugle på træk langs vestkysten. Der blev ringmærket fugle i plantagen i forbindelse med Rubjerg Knude Fuglestations virksomhed i 1976-83. I de dengang opsatte redekasser ynglede der bl.a. Vende-hals.

Plantagen rummer værdifulde rødliste-lokaliteter af nåleskov med mange svampearter, som enten er rødlistede, sjældne eller i stærk tilbagegang. Afdeling (795, 796 og 797) har stor forekomst af sjældne svampe. På en nåleskovslokalitet omkring Rubjerg Knude er der på kalkholdig bund fundet i alt 27 rødlistede svampearter.

Plantagen har en vigtig biologisk og landskabelig funktion. Hele afdeling (793), samt partier af afdeling (794, 795 og 797) indgår som en del af en 277 ha stor fredning af indlandsklitterne (nr. 11-1) som landskabsfredning og rekreativ fredning (jf. Appendiks med fredningens indhold). Hertil kommer plantagens rekreative funktion for feriegæster og lægivende funktion for vind og sandflugt.

SNS Vendsyssel vil i løbet af nogle år gennemføre en svag tynding af skoven. Derudover overlades naturen i videst mulig omfang til sig selv, uden at skoven dog får fuldstændig karakter af urørt skov.

Foreningen til Svampekundskabens Fremme (FSF) har ingen indvendinger mod dette, men ønsker at ædelgranbevoksningerne i det nordøstlige hjørne bevares da disse indeholder rødlistede svampesamfund. Af denne årsag vil der ikke blive foretaget bevoksningsindgreb i disse bevoksninger så længe bevoksningerne fremstår som intakte og sluttede. Når bevoksningerne begynder at opløses eller når det på anden vis besluttet at bevoksningerne skal forynges vil FSF blive inddraget.

Friluftsliv

Der er stor sæsonvariation for besøgstallet, om sommeren kommer der mange turister i området.

I klitplantagen er der en primitiv overnatningsplads, en ca. 2 km lang kørestolseget sti, handicap-rytterramp for ryttere. Der er udarbejdet en folder for Rubjerg området på dansk, engelsk og tysk. Der er opsat informationstavler på de to P-pladser. Der er anlagt en sti fra Vendsyssel Historiske Museum i syd via Rubjerg gamle Kirkegård til kysten og én fra Vendsyssel Historiske Museum i syd langs vejkanalen til den sydlige P-plads. Pga. fredningen kan der ikke etableres fri teltning i plantagen. Nordsøstien fører igennem området. Vestkystruten fører forbi plantagen.

Faciliteter i Rubjerg Knude klitplantage

Facilitet	Information	Pladser	Veje og stier
Bom			1

Rytterplatform		1	
grill		1	
Højskilt	2		
Affaldsstativ		1	
Vandresti-pæl			5

Natur

Ved kysten vest for Rubjerg Plantage sker der både erosion af den indtil 50 meter høje klint og opblæsning af flyvesand fra stranden op over klinten. Sandet lejrer sig i store, næsten vegetationsløse klitter, som er på vandring ind over land. Mellem klitterne og plantagen findes store kratbevoksninger af især havtorn. Området er et eksempel på meget dynamisk natur, som vedvarende er under forandring med beskednen menneskelig indgriben. På grund af voldsom sandvandring mod øst kan det af hensyn til naboer fortsat være nødvendigt at fastholde sandet tæt ved klinten ved klitdæmpning. Det er dog fygning af det fine kalkholdige ler fra de vertikale klinte, der udgør det største problem og dette naturfænomen kan og bør ikke stoppes.

Selve plantagen rummer værdifulde lokaliteter af nåleskov både med mange svampe- og højere plantearter, som enten er rødlistede, sjældne eller i stærk tilbagegang. Afdeling (795, 796 og 797) har stor forekomst af sådanne. (På en nåleskovslokalitet omkring Rubjerg Knude er der på kalkholdig bund fundet i alt 27 rødlistede svampearter. (Foreningen for svampekundskabens fremme)

Der findes i plantagen nogle af landets største bestande af Hollandsk hullæbe (*Epipactis helleborine* var. *Neerlandica*), samt Rød hullæbe (rødlistet sårbar), Knærod, Pukkellæbe (rødlistet truet) og Hjertebladet fliglæbe.

Kulturmiljø

I Det Kulturhistoriske Centralregister er der opregnet 2 gravhøje, men ingen af dem kan længere lokaliseres.

Bygninger

Ingen.

Gældende udpegninger

Regionplanlægning

Udpegninger i Nordjyllands Amts regionplan (2005):
Regionalt naturområde. Særligt værdifuldt landskab. Økologiske forbindelser og beskyttet natur. Geologisk beskyttelsesområde og geologisk interesseområde. Værdifulde kulturmiljøer: Nr. 27 Rubjerg Knude. Tilplantning.

Internationale beskyttelsesområder

11,9 ha ligger i natura2000 område nr. 7 (Rubjerg Knude og Lønstrup Klint), der består af habitat-område nr. 7.

Habitatområder er udpeget for at beskytte en række naturtyper, hvoraf følgende forekommer vest for plantagen i habitatområdet: 1230 kystklint, 2120 hvid klit og vandremile, 2130 gråklit og 2160 kystklitter med havtorn.

Fredninger og vildtreservater

Arealet er sammen med omkringliggende arealer i sin helhed fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 24. februar 1965. Reg. nr. 01068.010. Arealet er ca. 58 ha. Fredningens formål er at sikre almenhedens mulighed for ophold og færdsel og at sikre det landskabelige helhedsindtryk. Tilstanden på fredningstidspunktet skal bevares. Arealerne må ikke beplantes, planeres, opgraves eller bebygges m.m. Kun nødvendige landbrugshegn. Bestemmelser om naturpleje.

Jagt

Der kan som tidligere afholdes jagt for nye jægere 1 gang om året på råvildt m.m. og to rævejagter ved lokale jagtforeninger.

Fiskeri

Der forekommer ingen fiskeri. Nyrenoveret (2005) lergrav er fri til fiskeri, men den er uden fisk!

Målsætninger

Friluftsliv

Den sydlige P-plads skal være velkomstplads hvorfra der bl.a. udgår en ”strække-ben sti”. De hygiejniske forhold på den primitive lejrplads løses ved opstilling af et toilet. Områdets særlige flora bør formidles på en måde, der sikrer at floraen også beskyttes. Området indgår i en samlet plan for elektronisk formidling af Rubjerg Knudeområdet. Ridning på stier og veje kan som hidtil accepteres, dog ikke på handicapstien.

Natur

Med sine indlysende biologiske og landskabelige værdier er det oplagt at skoven fremover bør drives af hensyn til specielt disse kategorier. Registrering og monitorering af først og fremmest rødlistearterne vil blive fortsat i planperioden og en detaljeret plejeplan vil blive udarbejdet med henblik på at beskytte og fremme disse. Naturen bør have 1. prioritet og evt. skovdrift skal til hver en tid tage udgangspunkt i dette. (se under punktet ”Skovudvikling og naturnær skovdrift”!) Slåning af veje og spor skal begrænses og færdsel med maskiner og større køretøjer må kun ske under største hensyntagen til naturværdierne.

Sikring af fri dynamik omkring Rubjergklinten i muligt omfang. Sikring af rødlistearter og andre for området sjældne plante og svampearter. I første omgang ved at registrere hvor disse findes. Der bør ikke foretages skovningsindgreb i plantagen før dette arbejde er gjort.

Landskabsplan

Målet er at bevare den meget kontrastfyldte oplevelsesmulighed, ved at bevare en landskabelig spændende skov her i det åbne, meget kystnære område.

Skovudvikling og naturnær skovdrift

Målsætningen for skovdriften og udpegningen af skovudviklingstypen er et redskab til at bevare og forbedre vilkårene for naturværdierne i plantagen. Alle indgreb afstemmes efter fredning og plejeplan for området.

Køb og salg

Se skov nr. 51 Rubjerg Knude Fyr.

Plan og konsekvenser

Friluftsliv

For Rubjerg Plantage er der udarbejdet et omfattende plantillæg i 2002 som stadig er gældende. Det fremgår af målsætningsafsnittet for friluftsliv, hvad der er planlagt udført i næste planperiode.

SNS Vendsyssel vil arbejde for at der bl.a. gennemføres følgende i planperioden:

- Den sydlige P-plads skal være besøgscenter.
- Der anlægges en "strække-ben sti" fra den sydlige P-plads.
- Der opsættes et multitoilet på den primitive overnatningsplads.
- En beskyttende formidling af områdets specielle flora udvikles.
- Der etableres elektronisk formidling af området.

Natur

Rubjergklinten dynamisk og aktiv. Naturværdier registreret og underlagt detaljeret plejeplan, med forskrifter for øvrige aktiviteter især i plantagen.

Landskab

Fremme havtornekrattet og fjerne uønsket opvækst af eksempelvis contortafyr og bjergfyr, særligt omkring udsigtspunkterne.

Skov

Den skovudviklingstype, som er udpeget i Rubjerg Plantage, er SUT 71. Hovedtræarten i denne er ædelgran, som i dag udgør hovedtræarten i plantagen. I planperioden forventes ikke indgreb, som ændrer træartssammensætningen. De hugstindgreb, som eventuelt skal udføres i planperioden, tager udgangspunkt i den aktuelle landskabsplan, fredningen og plejeplanen for området.

	71	Hovedtotal
Driftsklasse	Ædelgran og bøg	
2 Eg	1,0	1,0
6 Ædelgran	10,4	10,4
7 Bjergfyr	1,1	1,1
8 Andet nåletræ	16,9	16,9
9 Ubevokset	7,4	7,4
Hovedtotal	37,0	37,0